

محله علمی بژو، شی مکانیک سازه پاو شاره پ

DOI: 10.22044/JSFM.2023.12108.3626

بررسی تجربی جذب انرژی در ساختارهای ساندویچی با هسته ساخته شده از ذرات لاستیک ضایعاتی تحت بارگذاری ضربه ای زهرا باقری^۱، مهساسادات میرعلینقی^۲ ، مجتبی حقگو^۳، مجید علی طاولی^۴ و هاشم بابایی ^{۴.*} ^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده مهندسی مکانیک، دانشگاه گیلان، رشت، ایران ^۲ دانشجوی دکتری، دانشکده مهندسی مکانیک، دانشگاه گیلان، رشت، ایران ^۲ دانشجوی دکتری، دانشکده مهندسی مکانیک، دانشگاه گیلان، رشت، ایران تاریخ دریافت: ۲۰۱۰/۱۰۱۰؛ تاریخ بازنگری: ۲۱/۱۰/۱۰۱، تاریخ پذیرش: ۱۴۰/۱/۱۰۱

چکیدہ

در این پژوهش، مکانیزم تغییر شکل پلاستیک و شکست ساختارهای ساندویچی با رویه های آلومینیومی و هسته ذرات لاستیک ضایعاتی تحت بارگذاری ضربهای سرعت پایین مورد بررسی قرار گرفته است. از سیستم سامانه سقوط وزنه برای اعمال بار ضربه ای به نمونه در ۷ سطح انرژی مختلف ۳۴/۳ *۲۸/۹، ۲۰/۹، ۲۰/۱۰ ۲/۹۲، ۲۵/۱۰ ۲/۹۱، ۲۰۵۸ ژو*ل استفاده شد. برای دستیابی به سطوح انرژی مذکور، جرم ضربه زننده ثابت و برابر با ۳/۵ کیلوگرم در نظر گرفته شد و ارتفاع ضربه زننده از نمونه از ۱ تا ۶/۵ متر تغییر کرد. ۱۰ نمونه آزمایشی در دو نوع لایهبندی، با و بدون هسته ذرات لاستیکی در نظر گرفته شد. در این سری از آزمایشها، ۱ میلیمتر ضخامت ثابت رویه آلومینیومی و ۱۶ و ۳۲ میلیمتر برای هسته ذرات لاستیک ضایعاتی در نظر گرفته شد. در این سری از آزمایشها، ۱ میلیمتر ضخامت ثابت ۱۹ میلیمتری، ناحیه کوچکتر تغییر شکل دائمی در حدود ۳۷ و ۱۸ درصد را به ترتیب برای ارتفاع سقوط ۲ و ۳ متر به علت فضای متخلخل کمتر میان دو رویه آلومینیومی نشان داد؛ همچنین، در قیاس با ساختار ساندویچی بدون هسته، استفاده از ستیک ضایعاتی با جرم کم در سطوح انرژی کم موجب افزایش ۱۹ درصدی قطر سوراخ ورق جلویی شد.

کلمات کلیدی: بارگذاری ضربهای؛ سامانه سقوط وزنه؛ مطالعه آزمایشگاهی؛ ورقهای ساندویچی؛ ذرات لاستیک ضایعاتی.

Experimental investigation into the energy absorption of sandwich structures with the core made of waste rubber particles under impact loading

Zahra Bagheri¹, Mahsasadat Miralinaghi², Mojtaba Haghgoo³, Majid Ali Tavoli⁴, Hashem Babaei^{4,*}

¹ M.Sc., Mechanical Engineering Faculty, Guilan University, Rasht, Iran
² Assist. Prof., Department of Chemistry, Varamin-Pishva Branch, Islamic Azad University, Varamin, Iran
³Ph.D. student, Mechanical Engineering Faculty, Guilan University, Rasht, Iran
⁴ Assoc. Prof., Mechanical Engineering Faculty, Guilan University, Rasht, Iran

Abstract

In this research, the plastic deformation and failure mechanism of sandwich structures with aluminum facesheets and waste rubber particles core under low-velocity impact loading have been investigated. The drop hammer testing machine was used to apply the impact load to the sample at seven different energy levels 34.3, 68.6, 102.9, 137.2, 154.3, 171.5, and 205.8 J. To achieve the mentioned energy levels, the weight of the hammer was considered constant and equal to 3.5 kg and the standoff distance of the hammer was changed from 1 to 6.5 m. 10 test samples were considered in two types of layering with and without the core of rubber particles. In this series of experiments, the thickness of aluminum face-sheets was constant at 1 mm and two different thicknesses of 16 and 32 mm were considered for the core. Experimental results showed that, the sandwich panel with 16 mm had a 37 and 18 % smaller deformed area for fall heights of 2 and 3 meters, respectively, due to the less porous space between two aluminum face-sheets. Also, compared to the coreless sandwich structure, the use of a low-mass waste rubber particle cores at low energy levels increased the front sheet perforation diameter by 19 %.

Keywords: Impact loading; Drop hammer testing machine; Experimental study; Sandwich sheets; Waste rubber particles.

* نویسنده مسئول؛ تلفن: ۱۳۳۳۶۹۲۷۰ ؛ فکس: ۳۳۶۹۰۲۷۱ ۹۸+ آدرس پست الکترونیک: <u>ghbabaei@guilan.ac.ir</u>

۱– مقدمه

شـ کلدهی ورق های فلزی همواره مورد تو جه محققین و صنعت گران بوده است. به طور کلی روشهای شکل دهی به دو د سته تقسیم می شوند ۱) روش شکل دهی با نرخ انرژی زیاد، ۲) روش شکل دهی با نرخ انرژی کم. در روش شکل دهی با نرخ انرژی کم، برای شـکلدهی فلزات از یک جرم به عنوان ضربهزننده استفاده می شود. در این شیوه، سرعت جرم به هنگام ضربه زدن می تواند در حدود کمتر از ۹ متر بر ثانیه باشد [۱, ۲]. انرژی تولیدی در این روش با انرژی تولیدشده به روش شکلدهی با سرعت زیاد قابل قیاس نیست که فشار زیادی در مدت کو تاهی بر قطعه اعمال می شود. روش شکلدهی با نرخ انرژی زیاد دارای معایب زیادی است. به طور مثال، صداى ناهنجار انفجار، امكان بروز حادثه، عدم دسترسى آسان به مواد منفجره و مسائل امنیتی از مهمترین معایب و محدودیتهای این روشاند [۳, ۴]. روشهای شـکلدهی با نرخ انرژی کم با وجود محدودیت در میزان شکل پذیری ورق، ارزان و قابل دسترس هستند؛ هم چنین، این روش، در مقیاس نمونه سازی می تواند جایگزین مناسبی برای فرایند شکل دهی با نرخ انرژی زیاد باشــد. با توجه به تغییر شــدید در انتقال انرژی بین ضربه زننده و نمونه، اتلاف انرژی با توجه به سرعت ضربه زننده متغیر است. ضربات سرعت پایین در سرعت پایین ۱۰ متر بر ثانیه، ضربات متوسط در سرعتی بین ۱۰ تا ۵۰ متر بر ثانیه و ضربات سرعت زیاد در محدود سرعت ۵۰ تا ۱۰۰۰ متر بر ثانیه رخ میدهند [۵]. طراحی و ساخت یک جاذب انرژی با ساختاری سبک و ارزان قیمت با ظرفیت زیاد مهم است. تایرهای فرسوده وسایل نقلیه از جمله مواد تجزیهنایذیری هستند که بازیافت آنها کمک شایانی به محیط زیست می کند؛ بنابراین مصرف مجدد آنها در ساخت سایر مح صولات سودمند است. این ذرات باعث بهبود بسیاری از ویژگی ها از قبیل افزایش مقاومت در برابر حرارت، بار های ضربهای، سایش و ترکخوردگی می شوند؛ همچنین این ذرات باعث افزایش خاصیت انعطافپذیری و قابلیت جذب انرژی در سازەھاى ساندويچى مىشوند.

تحقیقات تجربی نسبتاً گستردهای در زمینه تغییر شکل ساختارهای ساندویچی توسط سقوط ضربهزننده انجام شده است. در سال ۱۹۹۲، گلدا سمیت و ساکمن ([۶]، یانلهای ساندویچی ساختهشده از ورقهایی از کامیوزیت و فلز را مورد تحقيق قرار دادند، آنها خم شدن و کشش هسته را مطالعه كردند. هدف تعیین اتلاف انرژی سازه بر اثر اصابت پوسته ا ستوانه فلزی با سرعت ۱۰ تا ۴۰ متر بر ثانیه بود. آنها برای نمونههای تقویت شده، مکانیزم فشردگی هسته، خمش و کشـــش رویه بالایی به همراه ورق زیرین صــدمه ندیده را مشاهده کردند. در سال ۱۹۹۶، السون و مکمانوس ۲ [۷]، مدلی برحسب اجرام ضربهزننده به پانل ساندویچی حاوی رويه الاستيك و هسته كاملاً پلاستيك ارائه كردند. مدل پس از تسلیم هسته، مسئله را به دو بخش ناحیه بیرونی با هسته الاستيك و ناحيه دروني حاوى فشار عكس العمل ثابت هسته بر رویه تقسیم کرد. ناحیه بیرونی به صورت ورق و ناحیه درونی با استفاده از تئوریهای ورق مدل شدند. آنها رابطهای خطی بین نیرو و اندازه دندانه یافتند. در سال ۱۹۹۸، ماینز و همکاران [۸] پانلهای ساندویچی ساخته شده از شیشه اپوکسی را مورد مطالعه و برر سی قرار دادند. آنها بر افزایش جذب انرژی با افزایش سرعت ضربه بر اثر افزایش لهیدگی هست ته تأكيد داشت ند. نتايج آن ها بر افزايش انرژى سوراخشدگی پانل بر اثر استفاده از رویههای چندلایه با شکل پذیری زیاد دلالت داشت. در سال ۲۰۰۱، القمدی^۴ [۹]، تحقیقاتی که در چهار دهه اخیر بر روی جاذبهای انرژی که تحت بارگذاری ضربهای صورت گرفته را مورد بررسی قرار داد. تحقیقات او بر مد تغییر شکل مشابه لولههای دایرهای تحت فشار دینامیکی و استاتیکی تأکید داشت. این لولههای دایرهای بیشترین تغییر شکل را در انتهای استوانه تجربه کردند. در سال ۲۰۰۴، کادر و همکاران^۵ [۱۰]، مطالعهای بر تغيير شكل پلاستيك فومهاى فلزى حين نفوذ پرتابه انجام دادند. آنها تغییر شکل را محدود به یک ناحیه فشرده کروی زير تورفتگى يافتند. بيان تحليلى شان تغييرات اندازه اين ناحیه ف شرده را به صورت تابعی از چگالی نسبی فوم، قطر و عمق فرورونده منعکس کرد. در سال ۲۰۰۴، کائو و گریستد^۶ [۱۱]، دو نوع اتصال چسبی-پیچی و اتصال سوراخدار همراه با

⁴ Alghamdi

⁵ Cadar et al. ⁶ Cao and Grenestedt

¹ Goldsmith and Sackman

² Olsson and McManus

³ Mines et al.

تزریق فولاد زنگنزن سازه ساندویچی با رویه کامپوزیتی با هستهای از جنس فوم را مورد بررسی قرار دادند. نتایجشان بر استحکام عالی هر دو نوع اتصال تأکید داشت. آنها مشاهده کردند که خرابی همیشـه دور از نقطه اتصـال در بخشـی از کامپوزیت به وقوع می پیوست. در سال ۲۰۰۵، تن و همکاران [[۱۲]، مکانیزم فشـرده شـدن و مقاومت فوم را در حین نفوذ مطالعه کردند. آنها بر افزایش ا ستحکام دینامیکی بر اثر اثرات اینرسی و لهیدگی موضعی دینامیکی تأکید دا شتند. در سال ۲۰۰۸، علوی نیا و همکاران [۱۳]، مقاومت صفحات آلومينيومي را توسط ضربهزننده استوانهاي مورد برر سی قرار دادند و یک مدل تحلیلی بالستیک برای آن ارائه دادند. در سال ۲۰۰۹، بوئیان و همکاران^۲ [۱۴]، بار بیشینه و انرژی جذب شده را در طول تغییر شکل سازه مورد برر سی قرار دادند. در سال ۲۰۱۱، لی و همکاران^۳ [۱۵]، خواص جذب انرژی توسیط سیازه لانه زنبوری فلزی را مورد مطالعه قرار دادند، آنها از مدل ســطح پاسـخ برای بهینه سـازی انرژی جذب شده استفاده کردند. در سال ۲۰۱۲، احمدی و همکاران [۱۶]، اثرات سرعت، انرژی جنب شی و همچنین رفتار ضربه، تورفتگی و جابجایی بر پانل ساندویچی را مورد مطالعه قرار دادند. در سال ۲۰۱۹، حسن پور و همکاران [۱۷]، در مورد صفحات ساندویچی، پاسخ ضربه به این صفحات را وابسته به حداکثر ضربه، ضخامت سازه و نوع ورق پانل ساندویچی دانستند. مطالعه آزمایشگاهی و شبیه سازی عددی در زمینه ضـربه وارد بر ورق های فولادی تخت و انحنادار [۱۸]، توجه محققان را به خود جلب کرده اســـت. آن ها با بهره بردن از مدل سازی عددی بر کاهش شتاب ضربه در ورقهای انحنادار تأکید داشــتند. مطالعه جاذبهای انرژی هم در سـالیان اخیر گسترش یافته است. بشیری و همکاران [۱۹] آزمایشهایی را بر جذب انرژی در ورقهای یک و دولایه انجام دادند. آنها بر کمتر بودن جذب انرژی و جابجایی ورق های دولایه تأکید داشتند. حاتمی و همکاران [۲۰] پانل های مستطیلی کامپوزیت را تحت ضربه ضربهزننده گوی شکل بررسی کردند. آن ها بر کم بودن تاثیر مقدار فیبر، ضــخامت لایه و تعداد لایه ها بر قابلیت جذب انرژی کامپوزیت تأکید داشـــتند.

مقاومت فشاری و کششی نوع دیگری از این جاذبهای انرژی مورد توجه محققین قرار گرفته ۱ ست [۲۱]. آنها بر ۱ ستفاده ترکیبی از الیاف و ورق های مشب بک فولادی برای افزایش جذب انرژی تأکید داشتند. محققان از لوله فلزی مشبک برای جذب انرژی قطعه برخوردکننده بهره بردهاند [۲۲, ۲۳]. آنها با بهره بردن از یک مطالعه عددی، بر افزایش ظرفیت جذب انرژی با افزایش سبطح مقطع و تعداد لایههای لوله مشبک.

با مرور مطالعات پیشین، این نتیجه حاصل شد که بیشتر مطالعات در زمینه رفتار ساختارهای ساندویچی با رویههای آلومینیومی با هستههای فلزی بوده و تاکنون تحقیقی بر تغییر شکل پلاستیک ساختارهای ساندویچی با هسته ذرات لاستیک ضایعاتی تحت بارگذاری ضربهای کمسرعت انجام نشده است. با هدف ساختن یک سازه با قابلیت ذخیره انرژی، ذرات لاستیک ضایعاتی با داشتن حالت کشسان گزینه مناسبی اند؛ لاستیک ضایعاتی با داشتن حالت کشسان گزینه مناسبی اند؛ انرژی متفاوت استفاده میشوند. هدف اصلی این طرح، پیشنهاد ساختاری سبک و ارزان در سازه پانل ساندویچی است. در این مطالعه تجربی، اثر ضخامت لایه ذرات لاستیک ضایعاتی و فاصله استقرار ضربهزننده بر پاسخ دینامیکی و تغییر شکل پلاستیک سازه مطالعه میگردد.

۲- مطالعه آزمایشگاهی ۲-۱- سامانه تست آزمایشگاهی

در این تحقیق، مطالعه آزمایشگاهی برای بررسی رفتار دینامیکی ساختارهای ساندویچی با رویههای آلومینیومی و هسته ذرات لاستیک ضایعاتی تحت بارگذاری ضربهای کمسرعت با سامانه سقوط وزنه در دانشگاه جامع امام حسین (ع) انجام شد. مطابق با شکل ۱، از سامانه سقوط وزنه برای مطالعه تغییر شکل پلاستیک و الگوی شکست ساختارهای ساندویچی با رویههای آلومینیومی و هسته ذرات لاستیک ضایعاتی تحت بارگذاری ضربهای کمسرعت استفاده می شود.

³ Li et al.

¹ Tan et al.

² Bhuiyan et al.

مطابق با شکل ۱، در این سامانه، انرژی پتانسیل وزنه در ارتفاع معین به انرژی جنبشی تبدیل شده و به صورت بار ضربهای به نمونه تحت آزمایش وارد میشود؛ به عبارت دیگر انرژی جنبشی پرتابه به نیروی دینامیکی تبدیل میشود و به تبع آن تغيير شكل ساختار رخ ميدهد. اين روش ماهيتي كاملاً مکانیکی دارد و نرخ تغییر شکل در آن در بازه میلی ثانیه است. این سامانه متشکل از یک ضربهزننده فولادی با تنش تسلیم زیاد است. این ضربهزننده فولادی توسط دو ریل با حداقل اصطکاک در اطرافش مهار شده که در راستای کاملاً عمودی سقوط مى كند تا فرايند شبيه سقوط آزاد شود. ضربهزننده سامانه مورد استفاده به همراه متعلقاتش جهت سقوط جرمي برابر با ۳/۵ کیلوگرم تعبیه شده است و حداکثر می توان آن را تا ارتفاع ۷ متر بالا برد. جهت انجام آزمایش، ضربهزننده با دستگیره مغناطیسی قابل کنترل تا ارتفاع مناسب بالا برده می شود و سپس با کلید رهاسازی طراحی شده سقوط می کند. پس از رهاسازی، ضربهزننده به نمونه که بین ورق فولادی با ضخامت ۲۰ میلیمتر و قالب چوبی به ضخامت ۱۶ میلیمتر گیردار شده برخورد میکند. ورقهای فولادی صلب در جای خود کاملاً گیردار شدند و هیچ تغییر شکلی حین برخورد تجربه نكردند. پس از برخورد اوليه، محققان از يك قطعه پلاستیکی برای دفع نیروهای بعدی و جلوگیری از برخورد مجدد ضربهزننده به نمونه استفاده کردند.

شكل۱- سامانه سقوط وزنه حاوى نمونه و ضربه زننده

نمونهبرداری شامل اندازه گیری قطر و عمق سوراخ، پس از جدا کردن قطعه از ورق های فولادی و توسط کولیس انجام شد؛ همچنین از سنسور ارتفاع سنج برای محاسبه ارتفاع وزنه استفاده شد.

۲-۲- نمونههای آزمایشگاهی و خواص مکانیکی

ساختارهای ساندویچی دارای رویههای آلومینیومی با ضخامت ثابت ۱ میلیمتر در تمامی آزمایشها هستند؛ همچنین، هستهای از جنس ذرات لاستیک ضایعاتی در دو ضخامت مختلف ۱۶ و ۳۲ میلیمتر مهیا شده است. لازم به توضیح است که ورقهای آلومینیومی سری ۶۰۶۱ از شرکت آلومینیوم اراک در ایران خریداری شدند.

در ابتدا، نمونه ورقهای مورد آزمایش در ابعاد ۳۰۰ ×۴۰۰ میلیمتر برش زده شدند. نمونههای آزمایشی بین دو نگهدارنده فولادی به ابعاد ۳۰۰×۴۰۰ میلیمتر و ضخامت ۲۰ میلیمتر قرار داده شدند و توسط ۴ پیچ M12 به طور کاملاً گیردار مهار شدند. هردو نگهدارنده دارای سوراخی به ابعاد ۱۵۰×۲۵۰ میلیمتر هستند که این سوراخ در نگهدارنده جلویی برای امکان خروج و شکل گیری ورق و در نگهدارنده عقبی برای اعمال بار بر نمونه آزمایشی تعبیه شدند. فرض بر این است که به دلیل ضخامت زیاد نگهدارندههای فلزی، آنها از اجسام غیر قابل تغییر شکل هستند؛ یعنی در مقایسه با نمونههای آزمایشگاهی نازک، تغییر شکل غیر قابل توجهی دارند. شایان توجه است که برای قرار دادن ذرات لاستیک ضایعاتی به عنوان جاذب انرژی در میان دو رویه آلومینیومی از نگهدارندههای چوبی در ضخامت های ۱۶و ۳۲ میلیمتر استفاده گردید. برای ساخت نمونه، رویه آلومینیومی بین ورق فولادی با سوراخ مستطیلی و به ضخامت ۲۰ میلیمتر و قالب چوبی با سوراخ مستطیلی به ضخامت ۱۶ میلیمتر قرار گرفت. فضای خالی با لاستیک ضایعاتی پر شد و با بستن رویه آلومینیومی دوم بین طرف دیگر قالب چوبی و ورق فولادی توخالی دوم و سفت كردن پیچها، نمونه ساخته شد. شماتيک هندسی نمونه آزمایشی و همچنین نمونهای از تخته پرشده به همراه ذرات لاستیک ضایعاتی به ترتیب در شکلهای ۲ و ۳ نشان داده شدەاند.

شکل۲- شماتیک هندسی قطعه آزمایش (ابعاد به میلی-متر است)

شکل۳- تخته توخالی پرشده از ذرات لاستیک ضایعاتی

خواص مکانیکی مواد فلزی مورد استفاده در این مجموعه آزمایشی از انجام آزمون کشش تک محوره بر مبنای استاندارد ASTM-E8 بر نمونههای آمادهشده از ورقهایی از جنس آلیاژ آلومینیوم به دست آمده است [۲۴]. برای بررسی همگنی خواص مواد، باید ورقها در سه راستای مختلف افقی، عمودی و اریب (۴۵ درجه) با دستگاه وایرکات برش زده شوند و سپس تحت آزمایش کشش با شرایط کاملاً یکسان قرار گیرند. در جدول ۱، خواص مکانیکی برای هر دو ماده آلومینیوم و لاستیک ارائه شده است.

جدول۱- خواص مکانیکی آلومینیوم و ذرات لاستیک

مدول یانگ (GPa)	چگالی (Kg/m ³)	کرنش شکست	تنش نهایی (MPa)	تنش تسلسم استاتیکی (MPa)	مادہ
۶۹	۲۷۰۰	٠/۴	١٢٣	۱۱۰	آلومینیوم ۶۰۶۱
-	٩٢٠	-	-	-	ذرات لاستيک

با توجه به توضیحات ارائه شده و مطابق با جدول ۲، ۱۰ ساختار ساندویچی شامل ۹ ساختار با هسته ذرات لاستیک ضایعاتی و ۱ ساختار بدون هسته ذرات لاستیک ضایعاتی در سه گروه بندی به منظور بررسی تغییر شکل پلاستیک و پاسخ دینامیکی ساختارهای ساندویچی تحت بارگذاری ضربهای کمسرعت طراحی شدند. گروه اول، تحت ۵ سطح انرژی مختلف و گروه دوم، تحت ۴ سطح انرژی مختلف بارگذاری شدند. در این سری از آزمایشها، تمرکز کارهای تجربی انجام گرفته بر میزان اثربخشی استفاده از هسته ذرات لاستیک ضایعاتی بر افزایش مقاومت ساختارهای ساندویچی سبک در برابر بار ضربهای بود.

یش های تجربی	مختلف آزما	گروه بندی ا	جدول ۲- سه
--------------	------------	-------------	------------

تعداد آزمایش	فاصله ضربه زننده از هدف (m)	چگالی سطحی (kg/m²)	نوع سازه
۵	1.7.7.4.8	۱۷/۴۸	Al-R16-Al
۴	۲.۳.۴,۵	29/4F	Al-R32-Al
١	۶	۱۰/٨	Al-A32-Al

در جدول ۲، در ستون کد آزمایش، حرف AI بیانگر ورق آلومینیومی، حرف R بیانگر هسته ذرات لاستیک ضایعاتی و عدد بعد از حرف R نشاندهنده ضخامت هسته است؛ همچنین حرف A به معنای در نظر گرفتن هوا بین دو ورق آلومینیومی است.

۳- بحث و بررسی نتایج تجربی

در بارگذاری دینامیک، نوع فروریزش در اثر اعمال ضربه اهمیت زیادی دارد [۲۵]. در جدول ۳ تمام مشخصات و نتایج آزمایشهای انجام شده بر ساختارهای ساندویچی با رویههای آلومینیومی و هسته ذرات لاستیک ضایعاتی تحت بارگذاری ضربهای کمسرعت ضربهزنندهای به جرم ۲/۵ کیلوگرم در سطوح انرژی مختلف ارائه شده است. در این جدول، Wof بیشترین خیز دائمی رویه جلویی، ۵۰۵ بیشترین خیز دائمی رویه عقبی، آD قطر سوراخ رویه جلویی و مD قطر سوراخ رویه عقبی است. به دلیل گلبرگی شدن رویه، دادههای ستارهدار معرف بیشترین تغییر شکل دائمی سازه تا نقطه اثر هستند. جدول ۳ بر تاثیر مستقیم تغییر ارتفاع ضربه زننده بر نوع تغییر شکل سازه دلالت دارد. تغییر انرژی جنبشی بر اثر تغییر سرعت، علت این پدیده است [۲۶].

جدول ۳- مشخصات و نتایج آزمایشهای انجام شده (نمادهای Wo,f ،W0,b و Db و Df به تر تیب اندازه دندانه سوراخ ایجاد شده ورق جلو، عقب، قطر حفره ایجاد شده در ورق

جلو و ورق عقب آند)					
D _b (mm)	D _f (mm)	W _{0,b} (mm)	W _{0,f} (mm)	ارتفا ع سقو ط	نوع سازه
•	۴/۷	•	۴/۷۹	١	Al-R16-Al-1
	۱۰/۵۵		۶/۷۳	٢	Al-R16-Al-2
	18/80	۲/•۲	* λ/\\	٣	Al-R16-Al-3
۱/۶	۲۲/۰۵	٣/٩	* 9/٣۶	۴	Al-R16-Al-4
24/2	۳۱/۵	* 4/8	*11/28	۶	Al-R16-Al-5
•	۱۷/۰۲	•	*77/22	۲	Al-R32-Al-6
•/۵۵	۲۰/۰۳	۲/۷۱	*77/09	٣	Al-R32-Al-7
٣/۶	23/80	٣/٢٨	**9/7۶	۴/۵	Al-R32-Al-8
24/2	۲٩/۶۵	*74/2	**1/80	۵	Al-R32-Al-9

11/V 75/10 #1V/1 #F1/+ & Al-A32-Al-10

۳-۱- مکانیزم تغییر شکل و الگوی شکست

در این بخش، در ابتدا به بیان مشاهدههای تجربی در مورد مدهای تغییر شکل ساختارهای ساندویچی پرداخته میشود و سپس تأثیر تغییر پارامترهای تجربی مانند ضخامت هسته، بودن یا نبودن هسته و سطح انرژی بر بیشترین خیز دائمی مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرند. مشاهدات تجربی با هدف بررسی مدهای تغییر شکل ساختارهای ساندویچی با رویه آلومینیومی و هسته ذرات لاستیک ضایعاتی تحت بارگذاری ضربهای کمسرعت انجام می گیرند. در طی ۵ آزمایش برای ضخامت ۱۶ میلیمتری هسته، ساختارها و سطوح مختلفی از تغییر شکل غیر الاستیک بزرگ، پارگی جزئی و همچنین گلبرگ شدن رخ دادند. این در حالی است که با افزایش انرژی جنبشی به ۹/ ۱۰۲ ژول، به تدریج رویه عقبی شروع به تغییر شکل پلاستیک کرد؛ همچنین گلبرگیشدن رویه جلویی در چهارمین سطح انرژی؛ یعنی ۱۳۷/۲ ژول، رخ داد. شایان توجه است که این تغییر شکل بسیار جزئی بوده و می توان اینگونه در نظر گرفت که ساختار Al-R16-Al توانایی جذب انرژی تا ۱۳۷/۲ ژول را بدون آنکه به رویه عقبی آسیب برسد دارد. نمونهای از پروفیل تغییر شکل ساختارهای آزمایشی -Al-R16 Al در شکل ۴ نشان داده شده است. پروفیلهای تغییر شکل نشان داده شده برای سازه در این مجموعه آزمایشی بیانگر آن است که لایه جلویی و هسته ذرات لاستیک ضایعاتی، انرژی قابل توجهى از برخورد ضربهزننده به سازه را جذب مىكنند و این در حالی است که انرژی جنبشی منتقل شده بر سطح لایه عقبی در سطح انرژی آخر یعنی ۲۰۵/۸ ژول باعث گلبرگی شدن رویه عقبی می شود. این پدیده به علت تغییر در هندسه تغییر شکل رویه جلویی است؛ همچنین سطحی از ساختار که بین دو نگهدارنده قرار دارد، دچار هیچگونه تغییر شکل غیر الاستیک بزرگی نشده و مکانهایی که در آنها پیچها قرار دارند، دچار هیچگونه کشیدگی نشدند.

شکل۴- مکانیزم تغییر شکل پلاستیک رویه جلویی ساختار های آزمایشی Al-R16-Al الف) Al-R16-Al ، ب) Al-R16-Al-5

در طی چهار آزمایش برای ضخامت ۳۲ میلیمتری هسته، مشابه با حالت قبل، ساختارهای آزمایشی سطوح مختلفی از تغییر شکل غیر الاستیک بزرگ، پارگی جزئی و همچنین گلبرگی شدن را نشان دادند. این به معنی جذب انرژی کمتر در حجم مادی است. این در حالی ست که برخلاف حالت قبلی و با افزایش ضخامت هسته، گلبرگی شدن رویه جلویی از سطح انرژی کمتری (۶۸/۶ ژول) در مقایسه با هسته ۱۶ میلیمتری شروع شد. این پدیده به علت افزایش فضای متخلخل بین دو رويه است؛ همچنين افزايش ضخامت هسته ذرات لاستيک ضایعاتی باعث شد که هسته انرژی بیشتری جذب کند و رویه عقبی تنها در سطح انرژی آخر یعنی ۱۷۱/۵ ژول دچار تغییر شكل پلاستيک شد. نمونههايي از پروفيل تغيير شكل ساختارهای آزمایشی Al-R32-Al در شکل ۵ نشان داده شدهاند. پروفیلهای تغییر شکل نشان داده شده، بیانگر آن است که رویه جلویی و هسته ذرات لاستیک ضایعاتی، انرژی قابل توجهی از برخورد ضربهزننده با سازه را جذب میکنند و رویه عقبی فقط در سطح انرژی آخر یعنی ۱۷۱/۵ ژول دچار تغيير شكل غير الاستيك بزرگ (گلبرگی شدن) می شود. اين پدیده به علت فروریختن ناگهانی هسته لاستیک ضایعاتی بر اثر تنشهای چندراستایی است.

شکل۵- سازو کار تغییر شکل پلاستیک رویه جلویی ساختار های آزمایشی Al-R32-Al : الف) Al-R32-Al-6 ب) Al-R32-Al-9

۳-۲- رابطه بیشترین خیز دائمی با انرژی

اکنون، پس از بررسی و تشریح مدهای تغییر شکل پلاستیک ساختارهای ساندویچی با رویههای آلومینیومی و هسته ذرات لاستیک ضایعاتی تحت بارگذاری ضربهای سرعت پایین به تحلیل نتایج تجربی به دست آمده پرداخته می شود. لازم به توضیح است که در تحلیلهای انجام شده در این بخش، جرم ضربهزننده برابر با ۳/۵ کیلوگرم لحاظ شده است. در شکل ۶، نمودار تغییرات بیشترین خیز دائمی رویه جلویی برای دو ساختار Al-R16-Al و Al-R32-Al برحسب انرژی پتانسیل نمایش داده شده است. در حالت کلی، بیشترین خیز دائمی ساختارهای مختلف با افزایش انرژی پتانسیل به صورت غیر-خطی افزایش می یابند. این پدیده، نشان دهنده ی قابلیت جذب انرژی سازه در انرژیهای زیاد است. شکل ۶ نشان میدهد که در تمامی سطوح انرژی، ساختار AI-R16-AI دارای عملکرد بهتری در برابر بار ضربهای بوده است. این پدیده به علت تنش-های موضعی وارده به ناحیه سوراخشدگی رخ داد. این در صورتی که رویه عقبی در هر دو ساختار در سطح انرژی ۶۸/۶ ژول، تفاوت چندانی با هم ندارند. مقایسه نتایج به دست آمده برای ساختار Al-R16-Al نشان میدهد که افزایش انرژی پتانسیل از ۳۴/۳ تا ۲۰۵/۸ ژول منجر به افزایش بیشترین خیز

دائمی رویه جلویی به میزان ۴۱/۳۹، ۷۰/۳۶، ۹۶/۶۴ و ۱۳۶/۹۷درصد به ترتیب با افزایش فاصله استقرار ضربه زننده به مقدار ۱، ۲، ۳ و ۴ متر است؛ همچنین مقایسه نتایج برای این ساختار نشان میدهد که افزایش سطح انرژی در هر مرحله منجر به افزایش بیشترین خیز دائمی در رویه جلویی به میزان ۴۱/۳۹، ۲۰/۵، ۱۵/۴۱ و ۲۰/۵ درصد در مقایسه با مرحله قبل مىشود.

مقایسه نتایج به دست آمده برای ساختار Al-R32-A1 نشاندهندهی افزایش بیشترین خیز دائمی رویه جلویی به میزان ۱۹/۵۷، ۴۴/۵۵، ۴۲/۹۶ درصد به ترتیب با افزایش فاصله استقرار به مقدار ۱، ۲/۵ و ۳ متر است؛ همچنین مقایسه نتایج برای این ساختار نشان میدهد که افزایش سطح انرژی در هر مرحله منجر به افزایش بیشترین خیز دائمی رویه جلویی به میزان ۱۹/۵۷، ۲۰/۸۸، ۵/۸۲ درصد در مقایسه با مرحله قبل می شود. مقایسه نتایج برای دو ساختار نشان می دهد که روند افزایش در ساختار ساندویچی با هسته به ضخامت ۳۲ میلیمتر صعودی تر بوده و این به علت افزایش حجم فضای متخلخل ایجادشده بین دو ورق آلومینیومی است؛ لذا باید سعی کرد تا بهینه ترین فاصله بین دو ورق را برای پر کردن ذرات لاستیک ضایعاتی به دست آورد. علاوه بر آن، مقایسهی نتایج برای دو حالت با و بدون هسته نشان میدهد که استفاده از هسته لاستیکی منجر به کاهش بیشترین خیز دائمی رویه عقبی به میزان قابل توجهی میشود که مانعی برای نفوذ کامل ضربه زننده در هسته و رویه عقبی است.

سوراخ در انرژیهای مختلف

۳-۳- رابطه قطر ناحیه تغییر شکل یافته با انرژی

اکنون پس از بررسی و تشریح رابطه بیشترین خیز دائمی با انرژی پتانسیل در رفتار ساختارهای ساندویچی با رویههای آلومینیومی و هسته ذرات لاستیک ضایعاتی تحت بارگذاری ضربهای سرعت پایین به تحلیل رابطه قطر سوراخ با انرژی پرداخته می شود. در شکل ۷، نمودار تغییرات قطر ناحیه تغییر شكل يافته رويه جلويي براي دوساختار Al-R16-Al و-Al-R32 Al برحسب انرژی پتانسیل نمایش داده شده است. در حالت كلى، همانطور كه انتظار مىرفت، قطر ناحيه تغيير شكل يافته ساختارهای مختلف با افزایش انرژی پتانسیل به صورت غیرخطی افزایش می یابد به طوری که در ابتدا دارای شیب بسیار صعودی و پس از آن به مقداری ثابت میرسد. شکل ۷ نشان میدهد که در تمامی سطوح انرژی، درساختار -Al-R16 Al ناحیه کوچکتری دچار تغییر شکل دائمی می شود و این بدان علت است که فضای متخلخل میان دو ورق فلزی کمتر است. این درحالی است که هر دو ساختار در سطح انرژی ۶۸/۶ ژول، تفاوت چندانی در فرورفتگی رویههای عقبی ندارند. مقایسه نتایج بدست آمده برای ساختار Al-R16-Al نشان میدهد که افزایش انرژی پتانسیل از ۳۴/۳ تا ۲۰۵/۸ ژول، منجر به افزایش قطر ناحیه تغییر شکل یافته رویه جلویی به میزان ۱۲۴/۴۷، ۲۴۷/۸۷، ۲۴۹/۱۵ و ۵۷۰/۲۱ درصد به ترتیب با افزایش فاصله استقرار ضربهزننده به مقدار ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ متر است؛ همچنین مقایسه نتایج برای این ساختار نشان میدهد که افزایش سطح انرژی در هر مرحله منجر به افزایش قطر ناحیه تغییر شکل یافته رویه جلویی به میزان ۱۲۴/۴۷، ۵۴/۹۸، ۳۴/۸۶ و ۴۲/۸۶ درصد در مقایسه با مرحله قبل مىشود.

مقایسه نتایج بدست آمده برای ساختار Al-R32-Al نشان میدهد که افزایش تصاعدی انرژی پتانسیل از ۶۸/۶ تا ۱۷۱/۵ ژول منجر به افزایش قطر ناحیه تغییر شکل یافته رویه جلویی به میزان ۱۹/۵۷، ۴۴/۵۵ و ۵۲/۹۶ درصد با افزایش فاصله استقرار ضربه زننده به مقدار ۱، ۲/۵ و ۳ متر از حالت اولیه است؛ همچنین مقایسه نتایج برای این ساختار نشان میدهد که افزایش سطح انرژی در هر مرحله منجر به افزایش قطر ناحیه تغییر شکل یافته رویه جلویی به میزان ۱۹/۵۷، ۲۰/۸۸ و ۵/۸۲ درصد در مقایسه با مرحله قبل می شود. مقایسه نتایج

برای دو ساختار نشان میدهد که روند افزایشی در ساختار ساندویچی با هسته به ضخامت ۱۶ میلیمتر صعودی تر بوده؛ یعنی ساختار AI-R16-AI در سطوح انرژی پایین مقاومت بیشتری در برابر بار ضربهای دارد و با بالا رفتن سطح انرژی (از سطح انرژی ۱۰۲/۹ ژول) شروع به گلبرگی شدن در رویه جلویی می کند. تغییرات قطر نسبت به انرژی نمونه با ضخامت هسته ۳۲ میلیمتر، دارای نظم کمتری است که به علت تاثیرگذاری ضخامت هسته بر تغییر شکل رویه جلو است. این نقش با ضخامت کمتر هسته کمرنگ میشود.

شکل۷- تأثیر سازه با ضخامت هسته متفاوت بر تغییرات قطر سوراخ ایجادشده در رویه جلویی

۴– نتیجه گیری

در این تحقیق، مطالعه آزمایشگاهی پاسخ دینامیکی و تغییر شکل پلاستیک ساختارهای ساندویچی با رویههای آلومینیومی و هسته ذرات لاستیک ضایعاتی تحت بارگذاری ضربهای سرعت پایین با سامانه سقوط وزنه انجام شد. در این سری از آزمایشها، ۱۰ ساختار ساندویچی شامل ۹ ساختار با هسته ذرات لاستیک ضایعاتی و یک ساختار بدون هسته با رویههای آلومینیومی در سه گروهبندی طراحی شدند. گروه اول، تحت ۵ سطح انرژی ۳/۳۲، ۶۸/۶، ۱۰۲/۹، ۲/۳۱ و ۲۰۵/۸ ژول و گروه دوم تحت ۴ سطح انرژی ۶۸/۶، ۶۸/۶، ۱۵۲/۹ د ۵/۱۷۱ مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج زیر از مهمترین دستاوردهای پژوهش هستند:

۱-در جریان ۵ آزمایش برای ضخامت ۱۶ میلیمتری، ساختارها و سطوح مختلفی از تغییر شکل غیر الاستیک بزرگ

(مد اول تغییر شکل)، پارگی جزئی در ناحیه برخورد ضربه زننده و همچنین گلبرگ شدن نشان داده شدند. با افزایش انرژی جنبشی به ۱۰۲/۹ ژول به تدریج رویه عقبی شروع به تغییر شکل پلاستیک کرد؛ همچنین گلبرگی شدن رویه جلویی در همین سطح انرژی یعنی ۱۰۲/۹ ژول رخ داد. همین طور در سطح انرژی ۲/۷۳۱ ژول، رویه جلویی گلبرگی شد اما رویه عقبی آسیب چندانی ندید. با افزایش سطح انرژی توسط افزایش ارتفاع سقوط ضربهزننده از ۱ به ۲، ۳ و ۴ متر، عمق دندانه سوراخ ایجاد شده در ورق جلویی به ترتیب ۴۰، ۹۶ و ضربهزننده، قطر سوراخ ایجادشده در ورق جلویی به ترتیب ترژی تقریباً دو، سه و پنج برابر شد.

۲-در طی ۴ آزمایش برای ضخامت ۳۲ میلیمتری هسته، تغییر شکل غیر الاستیک بزرگ، پارگی جزئی در ناحیه برخورد ضربهزننده و همچنین گلبرگیشدن مشاهده شد. با افزایش ضخامت هسته، گلبرگی شدن رویه جلویی از سطح انرژی پایینتری (۶۸/۶ ژول) شروع شد. در سطح انرژی ۶۸/۴۸ ژول هم رویه جلویی گلبرگی شد، اما به رویه عقبی آسیب چندانی وارد نشد. با افزایش سطح انرژی توسط افزایش ارتفاع سقوط از ۲ به ۳ و ۲۵/۵ متر عمق دندانه سوراخ ایجاد شده در ورق جلویی به ترتیب ۱۹ و ۳۰ درصد افزایش یافت؛ همچنین با این افزایش سطح انرژی، قطر سوراخ ایجاد شده در ورق جلویی این افزایش سطح انرژی، قطر سوراخ ایجاد شده در ورق جلویی ۱۷ و ۳۵ درصد افزایش یافت.

۳-در قیاس با ساختار ساندویچی بدون هسته، استفاده از هسته ذرات لاستیک ضایعاتی نمیتواند مانع تغییر شکل پلاستیک رویه عقبی شود به طوری که در ساختار با ضخامت هسته ۳۲ میلیمتر در مقایسه با ساختار بدون هسته، قطر سوراخ ایجاد شده در ورق جلویی ۱۹ درصد بیشتر بود. یعنی در سطح انرژی بالا، وجود ذرات لاستیک ضایعاتی به عنوان جاذب انرژی نقشی در جلوگیری از تغییر شکل پلاستیک ندارد. همچنین در ساختار AI-R16-AI، اندازه دندانه ایجاد شده در ورق پشتی، ۴۸ درصد کمتر بود که به علت فضای متخلخل کمتر میان دو رویه بود.

مراجع

 Deng Y, Zhang Y, Xiao X, Hu A, Wu H, Xiong J (2020) Experimental and numerical study on the ballistic impact behavior of 6061-T651 aluminum honeycomb energy absorber used in lunar lander. Int. J. Crashworthiness, 16(4):411-419.

- [16] Ahmadi H, Liaghat G, Sabouri H, Bidkhouri E (2013) Investigation on the high velocity impact properties of glass-reinforced fiber metal laminates. J. Compos. Mater, 47(13):1605-1615.
- [17] Hassanpour Roudbeneh F, Liaghat G, Sabouri H, Hadavinia H (2019) Experimental investigation of impact loading on honeycomb sandwich panels filled with foam. Int. J. Crashworthiness, 24(2):199-210.
- [18] Mousavizadeh SA, Hosseini M, Hatami H, Kamalvand M (2020) Studies on the effect of reinforcers types on flat and curved steel sheets' performance under drop impact. AEROSPACE MECHANICS JOURNAL, 16(4):39-59.
- [19] Bashiri A, Hosseini M, Hatami H (2019) Experimental and Numerical Analysis of Single and Double layered Aluminum Sheet 3105 With Mechanical Joints under Drop Weight Impact. Journal Of Applied and Computational Sciences in Mechanics, 30(2):109-123.
- [20] Hatami H, Dalvand A, Chegeni AS (2020) Experimental investigation of impact loading effects on rectangular flat panels of fiber self-compacting cementations composite with expanded steel sheet. J. Braz. Soc. Mech. Sci. Eng., 42(6):1-23.

[۲۱] دالوند ۱, حاتمی ح, صیدی چگنی آ (۱۴۰۰) بررسی آزمایشگاهی تاثیر بارگذاری دینامیکی بر پنل های مسلح مستطیلی ساخته شده با کامپوزیت سیمانی خود تراکم الیافی و ورق های مشبک. مهندسی سازه و ساخت، دوره ۱، شماره ۸، صفحه ۱۵۱–۱۵۱.

- [22] Damghani Noori M, Hatami H, Ghodsbin Jahromi A (2015) Experimental Investigation of Expanded Metal Tube Absorbers under Axial Impact Loading. Modares Mechanical Engineering, 15(1):371-378.
- [23] Hatami H, Fathollahi AB (2018) Theoretical and Numerical Study and Comparison of the Inertia Effects on the Collapse Behavior of Expanded metal tube Absorber with Single and Double Cell under Impact Loading. Amirkabir Journal of Mechanical Engineering, 50(5):999-1014.
- [24] Ma'at N, Nor MKM, Ho CS, Latif NA, Kamarudin K-A, Jamian S, Ibrahim MN, Awang MK (2019) Effects of Temperatures and Strain Rate on the Mechanical Behaviour of Commercial Aluminium Alloy AA6061. Journal of Advanced Research in Fluid Mechanics and Thermal Sciences, 54(1):21-26.

[۲۵] موسوی زاده ا، حسینی م، حاتمی ح (۱۴۰۰) بررسی تجربی و عددی عملکرد ورق های فولادی ساده و تقویت شده با لچکی alloy thick plates against blunt-nosed projectiles. Int. J. Impact Eng., 144:103659.

- [2] Rahimijonoush A, Bayat M (2020) Experimental and numerical studies on the ballistic impact response of titanium sandwich panels with different facesheets thickness ratios. Thin-Walled Struct., 157:107079.
- [3] Mostofi TM, Sayah-Badkhor M, Rezasefat M, Ozbakkaloglu T, Babaei H (2020) Gas mixture detonation load on polyurea-coated aluminum plates. Thin-Walled Struct., 155:106851.
- [4] Rezasefat M, Mirzababaie Mostofi T, Babaei H, Ziya-Shamami M, Alitavoli M (2019) Dynamic plastic response of double-layered circular metallic plates due to localized impulsive loading. Proc. Inst. Mech. Eng., Part L: J. Mater.: Des. Appl., 233(7):1449-1471.
- [5] Safri S, Sultan M, Yidris N, Mustapha F (2014) Low velocity and high velocity impact test on composite materials–a review. Int J Eng Sci, 3(9):50-60.
- [6] Goldsmith W, Sackman JL (1992) An experimental study of energy absorption in impact on sandwich plates. Int. J. Impact Eng., 12(2):241-262.
- [7] Olsson R, McManus HL (1996) Improved theory for contact indentation of sandwich panels. AIAA J., 34(6):1238-1244.
- [8] Mines R, Worrall C, Gibson A (1998) Low velocity perforation behaviour of polymer composite sandwich panels. Int. J. Impact Eng, 21(10):855-879.
- [9] Alghamdi A (2001) Collapsible impact energy absorbers: an overview. Thin-Walled Struct., 39(2):189-213.
- [10] Kádár C, Maire E, Borbély A, Peix G, Lendvai J, Rajkovits Z (2004) X-ray tomography and finite element simulation of the indentation behavior of metal foams. Mater. Sci. Eng., A, 387:321-325.
- [11] Cao J, Grenestedt JL(2004) Design and testing of joints for composite sandwich/steel hybrid ship hulls. Composites Part A, 35(9):1091-1105.
- [12] Tan PJ, Reid SR, Harrigan JJ, Zou Z, Li S (2005) Dynamic compressive strength properties of aluminium foams. Part II—'shock'theory and comparison with experimental data and numerical models. J. Mech. Phys. Solids, 53(10):2206-2230.
- [13] Nia AA, Razavi S, Majzoobi G (2008) Ballistic limit determination of aluminum honeycombs experimental study. Mater. Sci. Eng., A, 488(1-2):273-280.
- [14] Bhuiyan MA, Hosur M, Jeelani S (2009) Lowvelocity impact response of sandwich composites with nanophased foam core and biaxial (±45) braided face sheets. Composites Part B, 40(6):561-571.
- [15] Li M, Deng Z, Liu R, Guo H (2011) Crashworthiness design optimisation of metal

[26] Hatami H, Hosseini M (2019) Elastic-plastic analysis of bending moment–axial force interaction in metallic beam of T-Section. Journal of Applied and Computational Mechanics, 5(1):162-173. تحت ضربه سقوط آزاد، مهندسی مکانیک ایران، دوره ۲۳، شماره ۱، صفحه ۶۴–۸۴.